

Слижук Д.В.

студентка,

Ужгородський національний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ РЕЖИМУ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ У ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

Основними елементами досудового розслідування злочинів є слідчі (розшукові) дії, саме тому порядок їх проведення є обов'язковим для осіб, які проводять слідчі (розшукові) дії та детально регламентується Кримінальним процесуальним кодексом України.

На практиці трапляються випадки, коли один із обов'язкових учасників слідчої (розшукової) дії не має можливості особисто брати участь у даній слідчій (розшуковій) дії, тоді законодавець дозволяє проводити слідчу (розшукову) дію у режимі відеоконференції.

Правове регулювання проведення окремих слідчих (розшукових) дій у режимі відеоконференції здійснюється такими нормативними актами, як Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року, Наказ ДСА України від 15.11.2012 р. № 155 «Про затвердження Інструкції про порядок роботи з технічними засобами відеозапису ходу і результатів процесуальних дій, проведених у режимі відеоконференції під час судового засідання (кримінального провадження)» та ін.

Актуальність проблеми дослідження зумовлена тим, що часто при проведенні слідчих (розшукових) дій в режимі відеоконференції здійснюються порушення вимог законодавства, а це призводить до неможливості використання результатів даних дій як доказів у кримінальному провадженні.

Дослідження даної проблеми представлене працями таких авторів як А.Г. Волеводз, П.В. Волосюк, Т.С. Гавриш, А.В. Кофанов, В.Т. Маляренко, М.І. Пашковський, А.С. Сизоненко, М.І. Смирнов, І.В. Черниченко та інших.

Питання про процесуальні засади використання відеоконференції виникло у зв'язку з ратифікацією Україною Другого додаткового протоколу до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах від 8 листопада 2001 р. Статтею 9 цього документу передбачено, що держава погоджується

забезпечити проведення допиту в режимі відеоконференції за умови, що це не суперечить основним принципам її законодавства [1, с. 232].

Відеоконференція – це інформаційна технологія, що забезпечує одночасно двосторонню передачу, обробку, перетворення і візуалізацію інтерактивної інформації на відстань в режимі реального часу з допомогою апаратно-програмних засобів обчислювальної техніки.

Відеоконференцію також визначають як телекомунікаційну технологію інтерактивної взаємодії двох або більше віддалених учасників кримінального провадження з можливістю обміну аудіо-та відеоінформацією у реальному масштабі часу з урахуванням керуючих даних. Взаємодію у режимі відеоконференції також називають сеансом відеоконференції зв'язку [2, с. 139].

Чинний КПК України дозволяє проводити у режимі відеоконференції лише дві слідчі (розшукові) дії: допит осіб та впізнання осіб чи речей.

Окрім того, ч. 1 ст. 232 КПК України передбачає, що допит осіб, впізнання осіб чи речей може проводитися у режимі відеоконференції у випадках:

- 1) неможливості безпосередньої участі певних осіб у досудовому провадженні за станом здоров'я або з інших поважних причин;
- 2) необхідності забезпечення безпеки осіб;
- 3) проведення допиту малолітнього або неповнолітнього свідка, потерпілого;
- 4) необхідності вжиття таких заходів для забезпечення оперативності досудового розслідування;
- 5) наявності інших підстав, визначених слідчим, прокурором, слідчим суддею достатніми [3, с. 88].

Застосування відеоконференції є тим особливим випадком, коли суд приймає як доказ показання осіб, які не присутні у судовому засіданні особисто. Проте використання засобів телекомунікації дозволяє спостерігати за проведенням процесуальної дії, психічним, фізичним станом особи, а таким чином суд може впевнитися у законності отримання результатів слідчої (розшукової) дії та встановити можливість використання їх як доказів.

Варто врахувати також те, що докази, отримані в результаті проведення слідчої (розшукової) дії у режимі відеоконференції можуть заперечуватися іншою стороною у тому випадку, якщо не

буде дотриманий порядок проведення відеоконференції. Адже організувати відеоконференцію потрібно таким чином, щоб було видно не лише осіб, які беруть у ній участь, але і приміщення, де вони перебувають.

При проведенні допиту, впізнання осіб чи речей у режимі відеоконференції потрібно не забувати не лише про вимоги до проведення відеоконференції, але і про вимоги, які визначені КПК України для проведення допиту, впізнання осіб чи речей у звичайному режимі.

Дистанційне досудове розслідування передбачає можливість проведення окремих слідчих (розшукових) дій за умови, що учасники таких дій на момент їх проведення перебувають у різних місцях, які віддалені одне від одного на відстань, яка створює неможливість їх безпосереднього спілкування. Дане спілкування відбувається за допомогою спеціального обладнання зв'язку з обов'язковою трансляцією зображення і звуку до місць, в яких перебувають особи, які беруть участь у слідчій (розшуковій) дії [4, с. 512].

Важливе значення при здійсненні слідчих (розшукових) дій у режимі відеоконференції мають технічні засоби, які забезпечують її проведення. Такі технічні засоби повинні бути справними для того, щоби передавати відеоінформацію в режимі реального часу, забезпечити належну якість звуку та зображення, а також одночасне і повне сприйняття інформації усіма учасниками слідчої (розшукової) дії. Для проведення слідчих дій у режимі відеоконференції слідчий, прокурор чи слідчий суддя повинні залучити спеціаліста, який володіє спеціальними знаннями і навичками, а також повинен забезпечити справність технічних засобів та встановити інші технічні умови для проведення відеоконференції.

Особливої уваги заслуговує дотримання інформаційної безпеки при проведенні слідчих дій у режимі відеоконференції. Для того, щоби не допустити втрату чи витік інформації, яка отримана в ході даної слідчої (розшукової) дії, унеможливити вплив інших осіб на проведення даної дії, спеціалістами застосовуються спеціальні заходи та прийоми для кодування, шифрування та інші способи захисту такої інформації.

Існують певні вимоги для підготовчого та завершального етапів проведення слідчих (розшукових) дій у режимі відеоконференції.

Так, на підготовчому етапі необхідно:

- увімкнути технічні засоби відеозапису;
- перевірити справність технічних пристроїв, якість звуку та зображення, а також швидкість передання інформації;
- перевірити наявність вільного місця на внутрішньому носії інформації;
- провести тестування пристроїв відео- та звукозапису.

На завершальному етапі потрібно вчинити такі дії:

- здійснити запис відеофонограми на носії відеозапису;
- створити архівну та робочу копію відеофонограми;
- перевірити якість обох копій;
- долучити робочу та архівну копію до матеріалів кримінального провадження [2, с. 143].

Дії, зазначені вище, повинен здійснювати спеціаліст, який залучений до проведення відеоконференції, під керівництвом слідчого, прокурора чи слідчого судді.

Таким чином, можна встановити такі особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій в режимі відеоконференції:

1) учасники даної слідчої (розшукової) дії знаходяться у географічно віддалених один від одного місцях;

2) належність проведення такої слідчої дії напряду залежить від справності технічних засобів та швидкості передання інформації;

3) обов'язковість залучення спеціаліста для проведення відеоконференції;

4) можливість проведення в режимі відеоконференції лише допиту та впізнання осіб чи речей, а не усіх слідчих (розшукових) дій;

5) для використання результатів такої слідчої (розшукової) дії як доказів у кримінальному провадженні необхідним є дотримання вимог КПК не лише щодо проведення відеоконференції, а й загальних вимог щодо проведення допиту, впізнання осіб чи речей.

Отже, режим відеоконференції для проведення окремих слідчих (розшукових) дій має свої особливості та труднощі у застосуванні, але тим самим забезпечує отримання необхідних доказів для кримінального провадження, які отримати в інший спосіб неможливо.

Список використаних джерел:

1. Черниченко І.В. Особливості реалізації окремих засад кримінального провадження України під час застосування відеоконференції / І.В. Черниченко // Часопис Київського університету права. – 2013. – Вип. 4. – С. 332-336.

2. Михальчук Т.В. Особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій у режимі відеоконференції / Т. В. Михальчук // Криміналістика и судебная экспертиза. – 2013. – Вип. 58(1). – С. 138-144.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст. 88.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / За заг. ред. професорів В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. – К.: Юстиніан, 2012. – 1224 с.

Хорькова Д.О.

студентка,

Науковий керівник: Солдатський В.В.

асистент,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО СТАТУСУ ПОТЕРПІЛОГО

В Україні процесуальний статус потерпілого в кримінальному судочинстві, забезпечення захисту його прав значно менш досконалий, ніж підозрюваного, обвинуваченого (підсудного). Тому питання вдосконалення процесуального статусу потерпілого є актуальною для науки кримінального процесу і практики законотворення. Необхідно забезпечити створення системи гарантій прав людини з метою розширення і зміцнення правового статусу постраждалої особи, своєчасного забезпечення її права на доступ до правосуддя та судовий захист, вдосконалення процесуального механізму реалізації своїх прав потерпілим. Кримінально-процесуальне законодавство має гарантувати не тільки дотримання прав потерпілого на своєчасне відшкодування (компенсацію) завданої шкоди, а і активність потерпілого під час досудового, судового слідства по встановленню обставин, що входять у предмет доказування в кримінальній справі. Важливу і все більш зростаючу роль у зв'язку з підготовкою України до вступу у Європейський Союз на ефективне поновлення прав та законних інтересів осіб, постраждалих від злочинів, мають і сучасні міжнародні документи. Національне законодавство має відповідати світовим стандартам в галузі прав людини.